

*Ne várd, a szerencse
magát bejelentse,
mindig csak a bánat izen.*

(Este)

*Erzem tükör előtt állván:
mintha magamat kalapálnám.*

(Szegkovácsok dala)

*Forr a szívem, teli lelkem örül,
mint aki karszti boron felüdül.*

(Minden élők napja)

Milyen izgalmas volna nyomon követni a hasonlatok mimikrijét, amint egy-egy nyelvhez alkalmazkod-

nak; a fordító műhelyébe lesni, amikor szikrázik a vas.

De tekintsük csak még egyszer át a szemelvényeket! Tiszta líra. Sikeresebb élet vetülete ez? Nem erről tanúskodik-e az ifjúság számára írt verseskötetek egész sora? És ki ne ismerné Župančič immár klasszikusnak számító gyermekverseit, a Cici-banhoz szólókat? Közülük a *Ciciban hallgatja apu óráját* című került a Weöres-fordítások közé.

A macedón líra jelentős, a szlovén líra nagy alakjának munkásságát teljes egészében ez az írás természetesen nem hivatott fölmérni. Mindössze a kedvcsinálás májusfáját verte talán az olvasó ablaka elé.

VIRÁG AGNES

MÉLY ÉRTELMŰ, KÖLTŐI FILOZÓFIA

IVAN PANČIČ: *Koji stižemo sami*.
Osvit, Subotica, 1979.

Ivan Pančič *Koji stižemo sami* (Akik egyedül érkezünk) című verseskötetének mondanivalója mély értelmű, költői filozófia. A könyv öt része a világra magányosan érkező ember egy-egy sorsdöntő állomását idézi fel a földön, a természetben, az életben. A mű tematikájával és fő motívumaival — mint az élet keletkezése, az elmúlás s a vele dacoló remény állandó jelenléte, a tűz, a víz, s a többi természeti erő ősi és örök-kévaló szerepe — a nagy természetfilozófus költő, Goethe hasonló tartalmú verseivel mutat rokonságot.

Az első rész, amelynek címe *Čuđa se isparavala* (Elillantak a csodák), a természetből született, belőle kiváló és ellene felkelő ember megjelenését vetíti elénk. Az első oldalon találhatjuk többek között a következő sorokat:

*először tebenned
gőrcsösödött a fény
fogant meg az idő a földön
először lobbant fel a villám
fogant a láng az égbolt ellen*

Ily módon Ivan Pančič természetfilozófiai poémának nevezhető alkotását az emberi lét szerepéről és értelméről a tűz meghódításának, az emberré válás e döntő mozzanatának költői leírásával kezdi; ugyanezt a motívumot Goethe *Prométheusz* című költeményében az istenek ellen lázadó ember szavaival fejezte ki:

*Borítsd be égboltod, Zeusz,
felhők ködével*

(...)

*De hagyj meg a jussom,
hagyj nékem a Földet
s mit nem te emeltél, a kalyibámat
és a tűzagnát,
melyre irigykedsz,
hagyj nékem a lángot.*

(Kosztolányi Dezső fordítása)

A továbbiak folyamán az első részben a költő az alkotó ember útját, a jövődő városok keletkezését, az új csodák kisugárzását követi.

A második, címadó rész az ember helyét a természetben, s fordítva is: a természet helyét az emberben kutatja:

kiáltok: ERDŐK,
HEGYSEGEK,
BOLYGÓK

és:

MADARNAK HANGJAI BENNEM

A következő rész: *Čujem truljenje u jabuci* (Hallom a rothadást az almában) az elmúlás problémáját, a zélet, az alkotás kettős arcúlatát világítja meg:

*hallom a rothadást az almában
hallom a rothadást a versben
de te itt vagy a holnap számára
és egészen közel
és egészen messze*

Atlantida ili nada (Atlantida vagy a remény) a címe a negyedik résznek, amely a termékenység reményét adó jelentőségéről beszél és a költőnek az emberi történelemformáló erejébe vetett hitéről tesz tanúságot:

*vajon tüzes esők ezek
a röghöz kötött
madarak*

*tollán
kigyúlva?*

történelemmé válunk?

A könyv utolsó része *Ostrvo* (Sziget) címmel a létért vívott, szakadatlan harcban beállt pillanatnyi megnyugvást varázsolja elénk, amely mintegy szigetét képez az élet viharában, de amely maga is telve van a múlt árnyaival és a jövő félelmével:

*időnként elfelejtet
saját nevedet
felhők érkeznek
az ég néma hullámai
szél szövű
a csendet
a sziklákon
régmúlt alakok
árnyai éledeznek
(...)
előjönnek
a hegyek fényei
és a mélységek
tisztá félelmei*

Ivan Pančić e filozofikus tartalmú poémája szabad ritmusokban írt versek füzére, amelynek hatását nyelvezetének finomsága és muzikalitása adja meg.

KENYERES KOVÁCS MÁRTA

DZSINGISZ KÁN GYERMEKKORA

TIBOR SEKELJ: *Temudžin, dečak stepe*.
Osvit, Subotica, 1979.

Székely Tibor világotutazó, aki minden világrészt bejárta és utazásai során találkozott az utolsó emberevőkkel, megmászta a viharos Aconcaguát, és — száz veszélynek téve ki magát — olyan törzsek között élt, amelyek évszázadokkal elmaradtak a mai civilizáció mögött, anakonda húsával és kukacok lárváival táplálkozott, leírta élményeit és különféle formában közölte kutatásainak eredményeit, egyebek között

húszegynéhány kötetben is, melyek zöme külföldön ismertebb, mint hazánkban. Ugyanis nálunk még nem akadt olyan kiadó, mely vállalkozott volna arra, hogy megjelentesse összes műveit, pedig azok sokat elárulnak a korról, amelyben élünk.

Székely művei mindenki számára élvezetes olvasmányt jelentenek, de elsősorban a fiatalok számára, akikben élénken él a vágy új tájakat, embereket, jelenségeket meg-